

Många missar extra ersättning under längre sjukskrivning

De flesta anställda har utöver sjukpenningen rätt till ersättning från arbetsgivaren eller en avtalsförsäkring om de blir sjuka. Men allt fler som är sjukskrivna mer än tre månader har inte fått extra ersättning från en avtalsförsäkring. År 2023 hade omkring 6 av 10 som varit sjuka så länge fått sådan ersättning, trots att betydligt fler bör ha haft rätt till det.

Kollektivavtalade försäkringar som kompletterar den allmänna sjukförsäkringen är en viktig del av den ekonomiska tryggheten för den som blir sjuk. Den som blir sjuk längre än två veckor kan ansöka om sjukpenning från Försäkringskassan. Denna motsvarar knappt 80 procent av lönen, men det finns ett tak för hur mycket sjukpenning man kan få. Taket år 2026 motsvarar en sjukpenning på knappt 38 000 kronor per månad. Nästan alla anställda med kollektivavtal kan få ersättning som kompletterar Försäkringskassans sjukpenning under det första året när de är sjukskrivna, oavsett om de har lön över eller under taket. För de flesta blir den totala ersättningen då nästan 90 procent av lönen det första året.

I den här korta analysen beskriver vi vilka kompletterande ersättningar sjukskrivna kan ha rätt till från sin arbetsgivare eller en avtalsförsäkring. Vi redovisar också hur stor andel inom olika grupper på arbetsmarknaden som fått pengar från avtalsförsäkringar, när de varit sjuka mer än tre månader. Knappt 8 procent av alla anställda blev sjukskrivna med sjukpenning någon gång under 2023, och omkring 3 procent blev sjukskrivna längre än tre månader.

De allra flesta har rätt till pengar från kollektivavtal om de blir sjuka

Nästan 9 av 10 anställda i Sverige har kollektivavtal. Bland offentliganställda omfattas alla. År 2024 omfattades 89 procent av arbetarna och 75 procent av tjänstemännen i privat sektor. Den som omfattas av kollektivavtal

Korta analyser 2026:1

Försäkringskassan
Avdelningen för ledningsstöd
och analys

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-50

” Nästan alla anställda med kollektivavtal kan få ersättning som kompletterar Försäkringskassans sjukpenning under det första året när de är sjukskrivna.

och uppfyller kvalifikationskraven har som regel rätt till pengar som kompletterar Försäkringskassans sjukpenning under det första året som de är sjukskrivna.

För personer som har lön under taket blir den totala ersättningen nästan 90 procent av lönen det första året. För personer med lön över taket är villkoren olika för olika grupper:

- Offentliganställda får nästan 90 procent av lönen hela det första året.
- Privatanställda arbetare har inget tillägg för lön över taket.
- Privatanställda tjänstemän får totalt knappt 90 procent av lönen fram till och med dag 90. Efter dag 90 får de 65 procent av lönen för den del av lönen över taket som når upp till 20 inkomstbasbelopp (1,6 miljoner kronor om året 2025) och 32,5 procent för den del av lönen som når upp till 30 inkomstbasbelopp (2,4 miljoner kronor om året 2025).

Efter tre månader får de flesta pengar från en avtalsförsäkring

Det är vanligt att arbetsgivaren betalar ut ersättning som kompletterar sjukpenningen direkt till sina anställda under de tre första månaderna. Men för personer som blir sjuka en längre tid kommer pengarna nästan alltid från en avtalsförsäkring. För privatanställda arbetare, och kommun- och regionanställda är det upp till den sjukskrivna själv att ansöka om ersättning från avtalsförsäkringen AGS eller AGS-KL. För privatanställda tjänstemän är det däremot arbetsgivaren som ska göra anmälan, om den anställda omfattas av ITP. Privatanställda arbetare får pengar från en avtalsförsäkring redan från dag 15 i sjukfallet. Kommun- och regionanställda med lön över taket får ersättning för den delen av lönen direkt från arbetsgivaren, men kan också ansöka om ersättning från AGS-KL.

För den som har lön under taket upphör avtalsförsäkringarna att gälla efter ett år. Men för privatanställda tjänstemän fortsätter ersättningen från ITP att gälla för den med lön över taket, även efter det första året. Kommun- och regionanställda med lön över taket fortsätter också att få ersättning direkt från sin arbetsgivare. Flera avtal ger pengar även för den som har stadigvarande nedsatt arbetsförmåga och istället får sjukersättning från Försäkringskassan. Sjukersättning motsvarar det som tidigare hette förtidspension.

Kollektivavtal kan ge flera tusen kronor mer i månaden

För den som är sjukskriven kan kollektivavtal göra stor skillnad. För dem med höga inkomster kan ersättning från arbetsgivare och/eller en avtalsförsäkring till och med bli högre än sjukpenningen från Försäkringskassan. För personer med lägre inkomster kan ersättningen vara avgörande för den ekonomiska tryggheten även om beloppen är mindre.

Avtalsförsäkring

Det finns tre avtalsförsäkringar vid sjukdom som omfattar den stora majoriteten av alla anställda:

- **Avtalsgruppsjukförsäkring, kommuner och regioner (AGS-KL)** omfattar kommun- och regionanställda och betalas ut av AFA Försäkring. Den gäller normalt från och med dag 91 i sjukfallet.
- **Avtalsgruppsjukförsäkring (AGS)** omfattar privatanställda arbetare och betalas ut av AFA försäkring. Den gäller från och med dag 15 i sjukfallet.
- **Industrin och handelns tjänstepension (ITP)** omfattar privata tjänstemän och betalas ut av Alecta. Den gäller från och med dag 91 i sjukfallet.

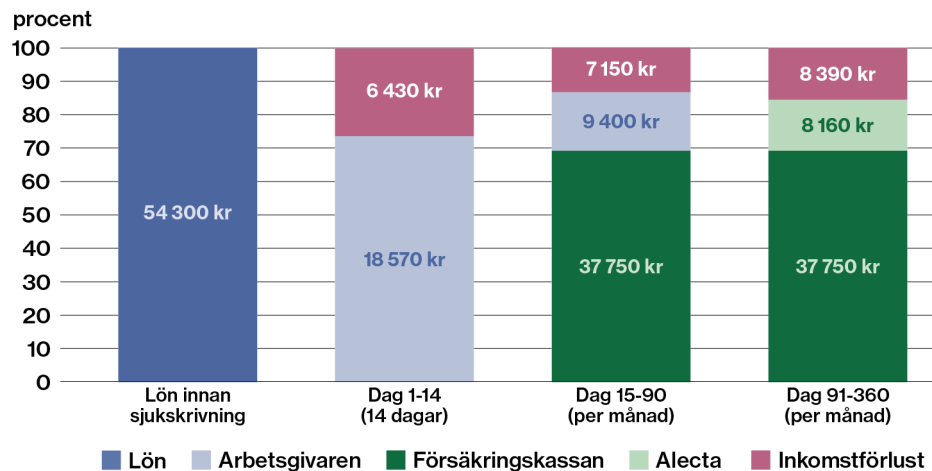
Den som omfattas av AFA:s försäkring ska själv anmäla sitt sjukfall dit. Om man däremot omfattas av ITP ska arbetsgivaren göra en anmälan till Collectum. Ersättningen betalas ut av Alecta.

Statligt anställda har också rätt till pengar som kompletterar sjukpenningen enligt sitt kollektivavtal, men deras ersättning betalas ut direkt som lön under hela perioden.

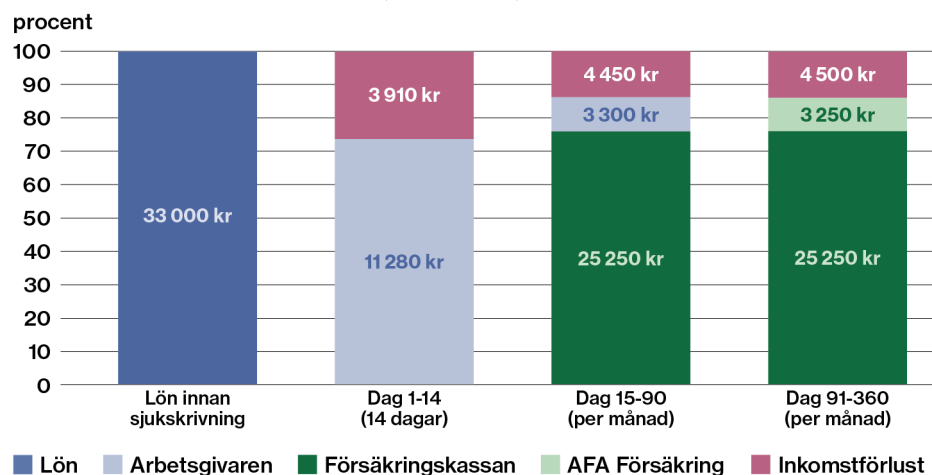
Som regel gäller avtalsförsäkringarna bara personer med kollektivavtal. Men det finns arbetsgivare utan kollektivavtal som ändå är anslutna till AGS. Det finns också några mindre avtal som har villkor som liknar dem i ITP.

Figurerna visar hur mycket ersättning en typisk civilingenjör, lokalvårdare och undersköterska kan få. De visar även från vem de får ersättningen och hur stort inkomstbortfallet blir vid olika tidpunkter i sjukfallet. Samtliga beräkningar baseras på 2026 års prisbasbelopp.

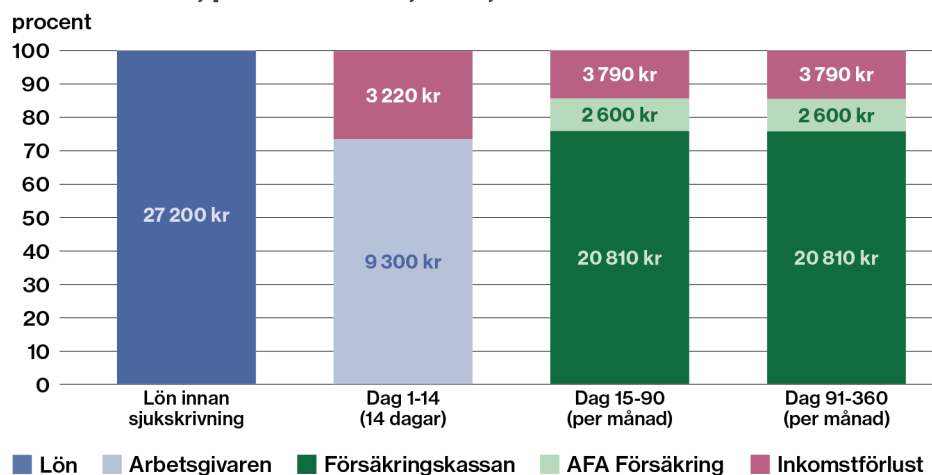
Civilingenjör, privatanställd, ITP, 54 300 kronor i lön

Undersköterska i kommun, AGS-KL, 33 000 kronor i lön

Lokalvårdare, privatanställd, AGS, 27 200 kronor i lön

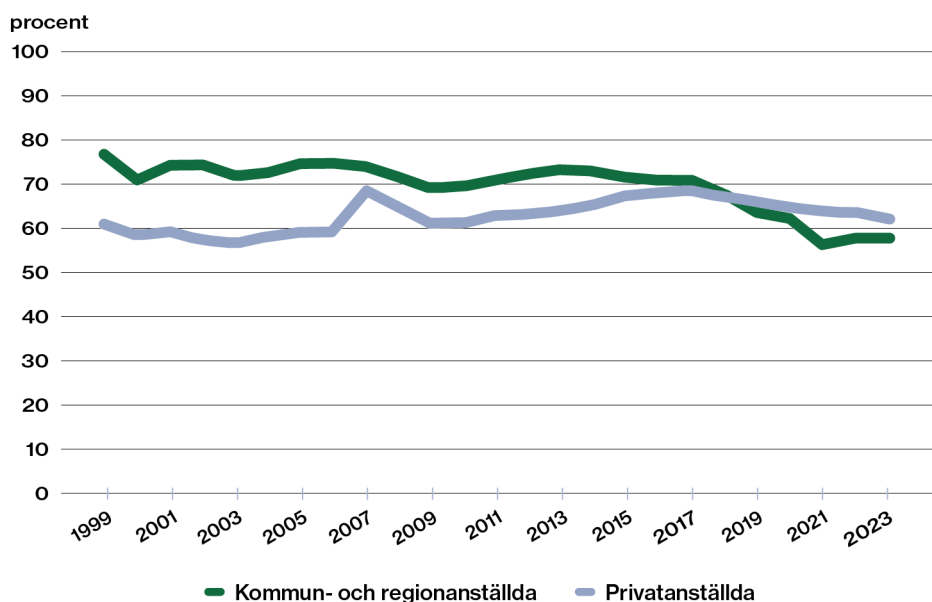
Vanligast att arbeta i privat sektor

Av 5,4 miljoner anställda på svensk arbetsmarknad arbetar cirka 3,8 miljoner i privat sektor, 1,3 miljoner i kommuner eller regioner och drygt 300 000 i statlig sektor. Av alla anställda i privat sektor är 40 procent kvinnor. I kommuner och regioner är andelen kvinnor över 70 procent. Men bland både män (82 procent) och kvinnor (57 procent) är det vanligast att arbeta i privat sektor. Lite drygt hälften av alla privatanställda är arbetare och knappt hälften är tjänstemän.

Andelen som fått ersättning från en avtalsförsäkring har minskat de senaste åren

Andelen anställda som fått pengar från en avtalsförsäkring när de varit sjukskrivna längre än tre månader varierar över tid i vår uppföljning. Sett över en längre tidsperiod syns ett skifte där andelen har minskat tydligt bland anställda i kommuner och regioner under senare år. Bland anställda i privat sektor har andelen som fått ersättning istället ökat stadigt fram till år 2017, för att sedan minska något. Bland både anställda i privat sektor och kommun- och regionanställda var det omkring 6 av 10 som fått ersättning från en avtalsförsäkring år 2023.

Andel av de som varit sjukskrivna mer än 90 dagar som har fått en utbetalning från en avtalsförsäkring inom minst nio månader per utbetalningsår, 18–60 år

En bidragande orsak till den tydliga uppgången som syns bland privatanställda år 2007 är sannolikt att ITP började kompensera även löner under taket 2006. I vår uppföljning syns utbetalningar för sjukfall som startade 2006 först året efter. Eventuellt kan det även påverka vårt resultat att ITP gav en tillfälligt högre ersättningsnivå för dem med löner mellan 7,5 och 10 prisbasbelopp under 2006. Förändringen gjordes som en följd av att taket i sjukpenningen höjdes tillfälligt under samma period.

Den nedåtgående trenden bland kommun- och regionanställda syns i alla inkomstgrupper. Det är därmed inte sannolikt att andelen som fått en utbetalning minskat till följd av att fler fått löner över taket och därmed har möjlighet att även få ersättning direkt från arbetsgivaren.

Så följer vi upp hur stor andel som fått pengar från en avtalsförsäkring

I SCB:s register kan vi se vilka individer som haft minst en dag med sjukpenning som kan ge rätt till ersättning från en avtalsförsäkring. Vi har sedan följt upp om de har fått ersättningen under samma år.

Individer som ingår i uppföljningen har haft minst nio månader och högst 18 månader på sig att ansöka om och få ersättning. Det är möjligt att ansöka senare än så, men vi anser detta vara en rimlig gräns om ersättningen ska räknas som ett skydd mot inkomstbortfall.

Vi kan bara se ersättning som betalats ut från avtalsförsäkringar och alltså inte sådan ersättning som betalas direkt från arbetsgivaren. Därför inkluderas inte statligt anställda i vår uppföljning. Det innebär att vi inte heller kan se utbetalningar som arbetsgivaren gör till kommun- och regionanställda för lön som överskrider Försäkringskassans tak. Vi kan dock se om dessa personer fått ersättning från AGS-KL, vilket de också har rätt till.

Utebliven ersättning kan ha flera orsaker

Det kan ha olika orsaker att en relativt stor grupp av de som varit sjuka en längre period inte fått några pengar från en avtalsförsäkring. För privatanställda kan en utebliven utbetalning antingen bero på att personen arbetar hos en arbetsgivare som saknar kollektivavtal, eller att personen själv (arbetare) eller arbetsgivaren (tjänstemän) missat att ansöka om ersättning. I kommuner och regioner omfattas alla anställda av kollektivavtal, och i princip alla uppfyller kvalifikationskraven för försäkringen. Det betyder att de som inte fått ersättning nästan alltid missat att ansöka.

Stor skillnad i andel som fått ersättning i olika yrken

Bland de typyrken som vi har tittat på varierar det hur stor andel i vårt urval som fått ersättning från en avtalsförsäkring år 2023:

- 86 procent av privatanställda civilingenjörer.
- 51 procent av privatanställda lokalvårdare.
- 64 procent av undersköterskor i kommuner och regioner.

Civilingenjörer i privat sektor omfattas i hög grad av ITP, där arbetsgivaren ansvarar för att anmäla sjukfallet. Det skulle kunna vara en förklaring till att en så stor andel civilingenjörer fått ersättning. Lokalvårdare i privat sektor omfattas av AGS och ska ansöka om ersättningen själva, vilket skulle kunna vara en förklaring till att en relativt liten andel får ersättning. En annan orsak skulle kunna vara att fler lokalvårdare saknar kollektivavtal. Det saknas dock siffror om kollektivavtalstäckning för specifika yrkesgrupper i Sverige, så det är inget vi kan säga säkert.

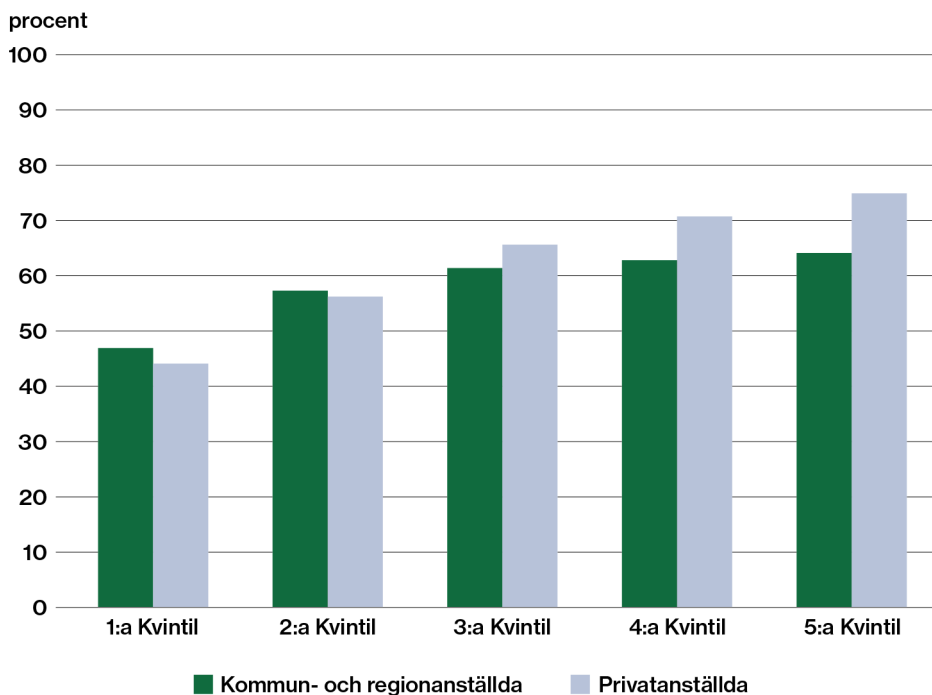
Vanligast att få ersättning bland personer med högre löner

Det är vanligare att personer med högre löner har fått en utbetalning från en avtalsförsäkring än att personer som har lägre löner har det. Det är särskilt tydligt inom privat sektor. För den femtedel som har de högsta lönerna i privat sektor fick över 70 procent en utbetalning år 2023, medan det inom femtedelen med de lägsta lönerna bara var drygt 40 procent. Vi ser samma mönster bland anställda i kommuner och regioner, men skillnaderna där är mindre.

” Lokalvårdare i privat sektor omfattas av AGS och ska ansöka om ersättningen själva, vilket skulle kunna vara en förklaring till att en relativt liten andel får ersättning.

Andel med sjukfall längre än 90 dagar som fått en utbetalning från en avtalsförsäkring inom minst nio månader 2023 efter sektor och inkomstgrupp

” Det är vanligare att personer med högre löner har fått en utbetalning från en avtalsförsäkring än att personer som har lägre löner har det.

Många frågor kvar att utforska om viktig ersättning

Analysen visar att kollektivavtal utgör ett viktigt skydd för inkomstbortfall vid sjukdom, men att många som blir sjuka längre än tre månader inte tar del av det skyddet. Orsaken kan både vara att vissa inte har kollektivavtal, och att en betydande grupp verkar missa ersättning som de faktiskt har rätt till. Det kan i sin tur bero på att de själva eller deras arbetsgivare missar att ansöka om ersättning.

Det är svårt att se några uppenbara förklaringar till att andelen som fått en utbetalning från en avtalsförsäkring så tydligt minskat sedan omkring 2017, särskilt bland kommun- och regionanställda. AFA har gjort undersökningar med hjälp av Novus som visar att kännedomen om avtalsförsäkringar har ökat i den arbetsföra befolkningen. Ändringar i regelverket kan inte heller ge en uppenbar förklaring till minskningen. Därmed kvarstår det att utforska vad den nedåtgående trenden i den andel som fått pengar kan bero på.

De viktigaste resultaten av vår analys

- Som sjukskriven kan nästan alla anställda med kollektivavtal få ersättning som kompletterar Försäkringskassans sjukpenning. I Sverige har nästan 9 av 10 anställda kollektivavtal. För de flesta blir den totala ersättningen nästan 90 procent av lönen det första året.
- Många missar dock pengar som de kan ha rätt till när de blir sjuka. Bara 6 av 10 anställda som varit sjuka längre än 90 dagar hade fått ersättning från en avtalsförsäkring år 2023 i vår uppföljning.
- Andelen med en längre sjukskrivning som fått pengar från en avtalsförsäkring har minskat betydligt de senaste åren, framförallt bland kommun- och regionanställda.
- Alla privatanställda omfattas inte av kollektivavtal. Det bidrar till att försäkringsskyddet ser olika ut för olika privatanställda. Skyddet beror bland annat på inom vilka yrken och branscher som de arbetar.
- Det är vanligare att personer med högre löner har fått ersättning från en avtalsförsäkring jämfört med dem som har lägre löner. Skillnaderna syns särskilt bland privatanställda.

Författare

Jenny Andersson
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Erik Jönsson
Analytiker, Försäkringskassan

Källor och mer att läsa

[Försäkrad men utan ersättning? - En granskning av underutnyttjandet av den kollektivavtalade sjukförsäkringen](#)

Inspektionen för socialförsäkringen, Rapport 2018:7

[Kollektivavtalstäckning och arbetsmarknadens organisationer 2024](#)
Medlingsinstitutet

[Personalen i välfärden - Personalstatistik för kommuner och regioner 2024](#)
SKR

[Sjukförsäkring \(AGS, AGS-KL\) - Om du blir sjuk](#)
AFA försäkrings hemsida

[Ersättning vid sjukdom – ITP Sjukpension](#)
Alectas hemsida

[Få koll på hur mycket pengar du kan få vid sjukdom eller olycksfall](#)
Ersättningskollen.se

[Data från LISA-registret](#)
SCB:s hemsida

[Lönestrukturstatistik för hela ekonomin](#)
SCB:s hemsida

Så här har vi räknat

Genom SCB:s LISA-register (Longitudinell integrationsdatabas) kan vi följa om personer som varit sjukskrivna har fått en utbetalning från en avtalsförsäkring. Vi har valt ut individer som haft minst en dag med sjukpenning mellan dag 90 och dag 270 under respektive år 1999–2023. Sedan har vi följt upp om de har fått ersättning från avtalsförsäkring under samma år. Om någon inte fått en utbetalning kan det bero på att de inte omfattas av en avtalsförsäkring eller att de eller deras arbetsgivare inte har ansökt om ersättning/anmält sjukfallet.

Vi inkluderar utbetalningar från AGS, AGS-KL, ITP och det som i LISA kallas "övrig tjänstepension" (för att fånga kollektivavtalade sjukförmåner som ingår i till exempel KTP, BTP, FTP, andra mindre avtal och individuella avtal). "Övrig tjänstepension" utgör en liten grupp av alla utbetalningar.

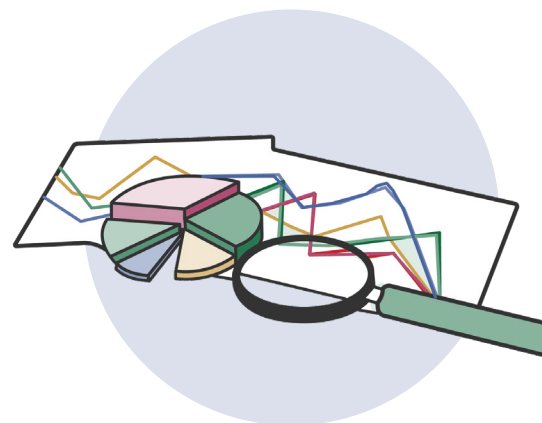
Vi har begränsat studiens deltagare till personer mellan 18 och 60 år, för att minska risken att utbetalningar från ITP och andra tjänstepensionsavtal ska avse tjänstepension. Den allmänna pensionen kunde tas ut från 61 år fram till och med 2019 och efter det från 62 år. Det är ovanligt att en person tar ut tjänstepension innan hen tar ut allmän pension.

Urvalet har konstruerats för att säkerställa att varje utbetalning kan kopplas till ett specifikt sjukfall. För att det ska vara möjligt i LISA har vi bara inkluderat

- sjukfall som löper över ett årsskifte
- personer som haft endast ett sjukfall under den period som vi studerat.

Vi har också valt ut sjukfall där minst en dag med rätt till ersättning infaller under det första kvartalet på året, så att någon utbetalning kan antas hinna göras och fångas upp i data under samma år.

Eftersom undersökningen bygger på ett urval så kan de exakta andelarna vara något lägre eller högre, men de övergripande trenderna är tydliga. För att kontrollera generaliserbarheten har urvalet jämförts med ISF:s, totalundersökning bland kommun- och regionanställda under åren 2003–2014. Vår undersökning ger i princip samma resultat som ISF redovisar för den perioden. Vi har även gjort en avstämning mot AFA:s statistik i relation till totalt antal sjukfall över 90 dagar i Försäkringskassans register för åren 2009–2022. Även den uppföljningen ger samma huvudresultat som vi redovisar här.

” Eftersom undersökningen bygger på ett urval så kan de exakta andelarna vara något lägre eller högre, men de övergripande trenderna är tydliga.